

ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET

Prövningsnämnden

Norragatan 17, 22 100 Mariehamn

Tel. (018) 528600 växel, Fax. (018) 528601

www.miljohalsoskydd.ax

BESLUT

Beslut nummer Diarienummer
ÅMH-Pn 24/12 2009-1202

Beslutsdatum
05.09.2012

Sökanden

Tjenan Vatten
c/o Runar Karlsson
Labybacken
AX-22320 Ödkarby

Ärende

Ansökan avser miljötillstånd för uttag av hushållsvatten för
samhällets behov från Toböle Träsk i Toböle och Näs-Laby byar
i Saltviks kommun.

- Ärendet behandlas på sökandes initiativ som en frivillig miljötillståndsansökan enligt 10 § i landskapslagen (2008:124) om miljöskydd, nedan miljöskyddslagen.
- Ärendet innehåller också en ansökan om förfogande över annans egendom enligt 15 § vattenlag (1996:61) för landskapet Åland, nedan vattenlagen, då samtliga delägare i samfällda vatten inte godkänt vattenuttaget.

Beslut

Miljötillstånd

ÅMHM beviljar med stöd av 17 § 1 mom. i miljöskyddslagen och 3 kap 16 § i vattenlagen Tjenan Vatten miljötillstånd för uttag av hushållsvatten för samhällets behov från Toböle Träsk i Toböle och Näs-Laby byar i Saltvik kommun.

Giltighet

Tillståndet gäller tillsvidare.

Tillståndet kan ändras eller återkallas av ÅMHM om vattenmängden inte räcker till för alla som kan ges rätt att ta vatten ur Toböle Träsk.

Tillståndshavaren ska inkomma med en ansökan om granskning och revidering av tillståndsvillkor senast 31.12.2022. Om ansökan om revidering inte görs inom den föreskrivna tiden förfaller tillståndet i enlighet med 21 § 2 mom. punkt e i miljöskyddslagen.

Ersättning

ÅMHM har prövat frågan om ersättning enligt 7 kap. 8 § vattenlagen. Myndigheten konstaterar att nedanstående reviderade tillståndsvillkor och föreskrifter utgör sådant skydd att verksamheten inte kommer att orsaka sådan skada som ligger till grund för ersättning enligt 7 kap. 4 och 6 §§ i vattenlagen.

Miljökonsekvensbedömning

ÅMHM har övervägt behovet av miljökonsekvensbedömning, MKB, i enlighet med 2 och 3 §§ i landskapsförordning (2006:86) om miljökonsekvensbedömning. Till underlag för detta beslut krävs inte en MKB.

Villkor och föreskrifter

Tillståndshavaren ska följa nedanstående villkor och föreskrifter utfärdade med stöd av 24 och 26 §§ miljöskyddslagen:

1. Tillstånd ges till vattenuttag på 13000 m³ från Toböle Träsk under den tid vattnet inte längre rinner ut från sjön.
24 § punkt e) miljöskyddslagen
4 kap. 1 och 4 §§ vattenlagen
2. En pegel för avläsning av vattennivå ska finnas. Pegeln ska vara placerad på ett lämpligt och lättillgängligt ställe och förankrad på sådant sätt att den inte rubbas. På pegeln ska finnas markering av tröskelnivå. Pegeln och dess placering ska godkännas av ÅMHM.
Mätning av vattenstånd ska göras varannan vecka under perioden maj-september. Okulär besiktning av vattenkvaliteten ska göras i samband med avläsning av pegel, t ex kontroll av synliga algblomningar.
24 § punkt e) miljöskyddslagen
4 kap. 1 och 4 §§ vattenlagen
3. Vattenuttagen ska mätas med vattenmätare. Vattenmätare ska installeras på ett av ÅMHM godkänt sätt.
24 § punkt e) miljöskyddslagen
4 kap. 1 och 4 § vattenlagen

4. En driftjournal ska uppgöras och minst innehålla anteckning om nedanstående:
  - Redovisat vattenuttag månadsvis
  - Vattenstånd enligt avlästa vattennivåer på pegel.
  - Notering om kontroll av vattenkvaliteten, t ex algblomningar eller andra förändringar i vattenkvalitet.
  - Eventuella driftstörningar, hur de åtgärdats samt av vem.

I journalen kan med fördel också antecknas resultat av kvalitetskontroller (provtagningar) och annan data som relaterar till hantering av dricksvatten som livsmedel. Journalen ska finnas tillgänglig vid vattenverket och kunna uppvisas på begäran.

26 § miljöskyddslagen

5. Tillståndshavaren ska utse en ansvarig person som är kompetent att övervaka anläggningen så att miljötillståndet följs. Personens namn och kontaktuppgifter ska meddelas till ÅMHHM. Vid byte av ansvarig person ska uppgifterna omgående uppdateras hos ÅMHHM.

7 § miljöskyddslagen
6. Vid avslutande av verksamhet ska meddelande om avveckling göras till ÅMHHM, som kan föreskriva om eventuella åtgärder i samband med avvecklingen.

34 § miljöskyddslagen

Beslutsmotiveringar

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHHM) har granskat miljötillståndsansökan samt förutsättningarna för beviljande av tillstånd. ÅMHHM konstaterar att verksamheten inte leder till sådan negativ miljöpåverkan som definieras i 3 § miljöskyddslagen.

Tjenan Vatten levererar ca 11000 – 13000 m³ hushållsvatten till ca 150 abonnenter årligen. Råvattnet tas från Toböle Träsk i Toböle och Näs-Laby byar i Saltviks kommun. Toböle träskets tröskel har år 2002 fastställts vid en diknings- och underhållsplan för Toböle träsk och Norrängsdiket m.fl. diken. Tröskeln utgörs av vägtrumma i Norrängsdiket med höjden +8,15 m, höjdsystem N₆₀.

Toböle Träsk är ca 51 ha stor med ett djup på 17 m och ett medeldjup på ca 10 m. Vattnets teoretiska omsättningstid i Toböle Träsk är lång vilket gör träsket känsligt för vattenuttag. Avrinningsområdet är ca 2 km² vilket är förhållandevis litet men det består till stor del av berg vilket ändå ger snabb tillrinning vid

nederbörd. I utredningen ”Vissa sjöars känslighet för vattenuttag”¹ anger Tore Lindholm att Toböle Träsk är mindre lämplig för uttag av bevattningsvatten. Enligt Lindholm har ett litet uttag knappast spårbar effekt då sjön har branta stränder och stor yta men vid låga vattenstånd borde uttag av bevattningsvatten inte tillåtas. Lågvattnet gynnar nämligen algproduktionen, orsakar lokal igenväxning och kan skada bl a kräftbestånd. Tidvis kraftig algbloomning kan förekomma och potentiellt giftiga arter dominerar. T.ex. uppstod hösten 2006 en kraftig blomning av algen *Woronichinia*.

Toböle Träsk har undersökts flertalet gånger med avseende på vattenväxter, kräftbestånd och snäckfauna. Det har funnits mycket vattenväxter tidigare, bl.a. kransalger på 30 - 40-talet, men mångfalden har minskat. Dock ansågs sjön fortfarande år 1999 vara skyddsvärd med avseende på vattenväxter.

Andra vattenuttag ur Toböle Träsk är dels Anders Johansson och dels Näs-Laby bevattningssammanslutning vilka vardera ansöker om uttag av 15000 m³. Beaktat dessa uttag kommer det totala uttaget att kunna bli 43000 m³. Tjenan Vattens uttag på 13000 m³ motsvarar en nivåsenkning om 3 cm medan bevattningsuttagen motsvarar tillsammans ca 6 cm och totalsänkningen blir därmed 9 cm. I händelse av ett extremt torrt år kan enbart avdunstningen leda till en nivåsenkning om ca – 0,55 m i september. Solinstrålning, men framförallt vind är faktorer som styr avdunstningen, vilket gör modeller svårtillämpliga och får anses utgöra en vägledning. Toböle Träsk har få registrerade mätdata (nivåavläsningar). Vid ÅMHM finns 2-3 st kända nivåmätningar, bl.a. nivån 8,05 m i september 2003, som var ett torrt år. Faktiska uttag av bevattningsvatten under dessa år är dessvärre okända.

Enligt 12 kap. 4 § vattenlagen ges företräde för vattentäkt för samhällets behov före t.ex. bevattningsvatten om flera söker tillstånd ur samma täkt. Detta innebär att Tjenan Vatten har företräde före bevattningsvattenuttag i händelse av ett extremt torrt år och låga vattennivåer i Toböle Träsk.

Verksamhetsutövaren ska enligt 7 § miljöskyddslagen ha tillräcklig kunskap om verksamhetens miljöpåverkan och om möjligheterna att förebygga och begränsa dess negativa miljöpåverkan. Ett stöd för detta är egenkontroll av verksamheten. ÅMHM föreskriver med stöd av 26 § miljöskyddslagen i föreskrift 4 att verksamhetsutövaren ska föra driftjournal över verksamheten.

---

¹ Lindholm T., (2000), *Vissa sjöars känslighet för vattenuttag*, (Åländsk utredningsserie nummer 2). Mariehamn: Ålands landskapsstyrelse

ÄRENDEHANTERING

Ansökan

Ärendet har inletts vid ÅMHM 30.11.2009.

Delgivning av ansökan

Ansökan delgavs offentligt under tiden 25.06.2012 – 16.07.2012 på ÅMHM:s anslagstavla. I delgivningen framgick att vem som helst hade rätt att skriftligen yttra sig över ansökan inom ovannämnda tid.

Yttranden

Ett yttrande har inkommit under tiden för offentlig delgivning.

Utlåtanden

ÅMHM har begärt och fått utlåtande av Miljöbyrån vid Ålands Landskapsregering.

Bemötande

Sökanden har givits möjlighet att bemöta sådant material som tillförts ärendet av annan än sökanden.

Delgivning av beslut

Tillståndsbeslutet sänds till sökanden med mottagningsbevis. Beslutet delges offentligt på ÅMHM:s anslagstavla och en kopia av beslutet finns under denna tid framlagd för allmänheten på ÅMHM:s kansli. Beslutet finns även tillgängligt på internet på ÅMHM:s hemsida, www.miljohalsoskydd.ax. I delgivningen framgår att sakägare kan anföra besvär över beslutet hos Ålands förvaltningsdomstol.